

Соколова Ірина Олександрівна,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри теорії держави і права,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: iryg@ukr.net
ORCID 0000-0002-3659-7086

doi: 10.21564/2414–990x.135.79785
УДК 340

ОСОБЛИВОСТІ ПРИВАТНОПРАВОВОГО РЕЖИМУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Аналізуються особливості та функціонування приватноправового режиму, процес реформування державних органів публічної влади. Встановлюється об'єктивний характер поділу права на публічне й приватне, чинники, що зумовлюють виокремлення сфери приватного права. Визначаються правові засоби приватноправового режиму.

Ключові слова: правовий режим; децентралізація влади; приватноправовий режим; публічне і приватне право; дерегуляція; цивільно-правові та адміністративно-правові режими.

Соколова И. А., кандидат юридических наук, ассистент кафедры теории государства и права, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков. e-mail: iryg@ukr.net ; ORCID 0000-0002-3659-7086

Особенности частноправового режима правового регулирования общественных отношений

Статья посвящена изучению особенностей и функционирования частноправового режима, процесса реформирования государственных органов публичной власти. Определяется объективный характер деления права на частное и публичное, факторы, которые обуславливают выделение сферы частного права. Характеризуются правовые средства частноправового режима в данной сфере, автономность свободы участников частноправовых отношений.

Ключевые слова: правовой режим; децентрализация власти; дерегуляция; частноправовой режим; публичное и частное право; административно-правовые и гражданско-правовые режимы.

Вступ. В Україні триває процес реформування державних органів, у ході якого, зокрема, визначаються та розмежовуються завдання і функції органів публічної влади. Більшість повноважень центральних органів влади передається нижчим органам, які діють на місцях або іншим уповноваженим державою суб'єктам. Децентралізація влади в державі сприяє розвитку демократії,

адже відбувається розширення впливу територіальних громад, соціальних груп і громадськості в цілому на справи публічного значення. Як відомо, децентралізація полягає у концентрації владних повноважень для кожної інституційної ланки в системі публічної адміністрації – з подальшою передачею «надлишкових» повноважень максимально наближеним до населення суб'єктам. Відбувається також і спрощення процедури отримання дозволів або взагалі відмова від дозвільних режимів, що призводить до дерегуляції суспільних відносин, яка справляє чималий вплив на приватноправову сферу. Отже, дерегуляція і децентралізація спрямовані на скасування і спрощення дозвільних режимів за допомогою приватноправових засобів правового регулювання.

Мета нашої публікації – вивчення особливостей приватноправового режиму правового регулювання суспільних відносин у аспекті децентралізації публічної влади в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Правовий режим у сфері приватного права та питання децентралізації публічної влади становлять предмет дослідження таких учених, як: Алексєєв С. С., Петришин О. В., Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М., Жилинкова І. В., Ромовська З. В., Сібільов М. М., Шевченко Я. М., Шмідт-Ассман Е. та інші.

Викладення основного матеріалу. Визначення об'єктивного характеру поділу права на публічне й приватне, зумовленого існуванням поруч з державою (публічною владою) громадянського суспільства як суспільства приватних осіб, що є носієм приватних цілей, актуалізує проблему загальної характеристики сфери приватного права. І хоча в сучасній юридичній науці все ще тривають дискусії щодо співвідношення приватного й публічного права, це вже дискусії про визначення конкретного змісту цих явищ, а не про те, чи визнається в принципі необхідність і доцільність існування приватного права. Адже ті чи інші відносини відносяться до приватного, а не до публічного права не тому, що юристи бажають вилучити їх із сфери останнього, централізованого правового регулювання, а тому, що ці відносини під впливом економічних та інших факторів уже віддані об'єктивним правопорядком на довільний розсуд зацікавлених приватних осіб [10, с. 53–54].

З цих позицій «природний» процес формування державної влади започатковується приватними інтересами, на підставі яких індивіди вступають у певні суспільно значущі взаємовідносини, які внаслідок цього консоліднуються інституціями громадянського суспільства. У подальшому сформульовані інститутами громадянського суспільства інтереси, які визнаються пріоритетними і вимагають додаткових ресурсів для їх реалізації, посередництвом цілеспрямованої діяльності політичних партій набувають актуальності та трансформуються, спираючись на підтримку електорату, в загальнонаціональний інтерес, що тепер становить прерогативу держави як організації публічної влади в масштабі всього суспільства [9, с. 144]. Держава, її підрозділи можуть бути суб'єктами праввідносин у сфері приватного права, однак вони виступають там не як носії державно-владних повноважень, а як рівноправні контрагенти, що укладають

на основі вільного волевиявлення договори й угоди. Тут держава не визначає змісту прийнятих правових рішень, а лише охороняє й забезпечує те, що вирішили суб'єкти приватного права за взаємною домовленістю.

Існування публічного й приватного права як елементів громадянського суспільства – необхідна передумова для обмеження й установаження меж вторгнення держави у сферу особистих майнових й інших інтересів, установаження надійних засобів захисту прав і законних інтересів громадян, їх об'єднань, господарських структур, для запобігання підміни цивільно-правових способів захисту суб'єктивних прав особи адміністративно-правовими. Будь-які форми державно-владного впливу щодо вступу суб'єктів приватного права у приватноправові відносини, обмеження їх цивільної правоздатності й дієздатності забороняються законом і тягнуть кримінальну, адміністративну, цивільну та іншу юридичну відповідальність.

Наукова проблематика приватного права охоплює цілу низку питань, найголовнішими з яких є питання як про чинники, що зумовлюють виокремлення сфери приватного права, так і про правові засоби й правовий режим цієї сфери [12, с. 11]. Головною темою приватного права є вільні, не підпорядковані жодному примусу щодо обґрунтування своїх дій та рішень суб'єкти права, які водночас потребують відповідного та належного нормативно-правового устрою. Як результат, приватні особи отримують можливість самостійно формулювати свої інтереси та їх реалізувати в рамках закону.

Автономія волі учасників приватноправових відносин, яка полягає в їх вільному розсуді щодо того, вступати чи не вступати їм в майновий обіг, з яким саме контрагентом та на яких умовах, означає, що таке рішення учасники приймають за власною ініціативою, на свій ризик і під власну майнову відповідальність. Вони також самі вирішують, яким чином здійснювати належні їм суб'єктивні права, включаючи й право на пред'явлення будь-яких майнових вимог до суду [18, с. 4–7]. Право власності, свобода укладення договорів, можливість утворення різноманітних об'єднань за інтересами становлять належні передумови формування сфери цивільного права, а здатність індивідів до реалізації інтересів під власну відповідальність є основою функціонування приватноправового режиму, при цьому зв'язаність договором і відповідальність являють собою неминучі його наслідки [21, с. 326]. Таким чином, система приватного права спирається на приватну автономію та динаміку вільного економічного устрою, його об'єктом є дії та результати діяльності приватних осіб, соціальних інститутів та організацій приватного права [5, с. 5–11]. У сфері дії приватного права суб'єкт може самостійно вирішувати, використовувати свої права або втримуватися від дозволених дій, укладати договір чи ні, він вправі проявляти автономність своєї волі й приватну ініціативу [8, с. 334-335].

Приватне (цивільне) право становить базу, ядро правопорядку, заснованого на ринковій організації суспільства. Воно є породженням вільного економічного розвитку, який неминуче вимагає звільнення особи від усіляких застережень, свободи власності, договорів і заповітів, свободи волі при укладенні правочинів.

Приватне право виступає тут як загальне право, що визначає правила поведінки в суспільстві, тим самим створює для органів публічної адміністрації належну «здатність до підключення» їх діяльності до ринку й до дій приватних партнерів [21, с. 327]. Воно фактично пропонує для нових видів діяльності попереднє врегулювання, доки внаслідок зростання інтенсивності адміністративної практики не виникне потреба самостійного публічно-правового нормування.

Певні перестороги викликає питання, які галузі права (якщо розглядати систему права в цілому) належать до публічного, а які – до приватного. Приміром, право конституційне, адміністративне, кримінальне, міжнародне публічне належать до системи публічного, а право цивільне, сімейне, трудове, міжнародне приватне до системи приватного. Утім, слід урахувувати й те, що серед цих галузей є базові, навколо змісту яких формулюються всі інші: у публічному праві – це право конституційне і адміністративне, а у приватному – цивільне [12, с. 35–65]. Крім того, необхідно зазначити, що є й такі галузі права, які ґрунтуються як на публічно-правових, так і на приватноправових методах. Вони будуються як вторинна структура права, є комплексними утвореннями й як такі входять в основну структуру права. Таким чином, основною галуззю приватного права є цивільне, яке з розвитком ринкових відносин стає все вагомішим та значимим.

Функціонування приватноправового режиму відбиває головні процеси, що пов'язані зі становленням системи суб'єктивних прав, котрі відкривають гарантований простір для власної активної діяльності людей, їх творчості, ініціативи [5, с. 5–11; 19, с. 277–283]. Захист прав і інтересів суб'єктів цивільних правовідносин, на думку Я. М. Шевченко, відбувається у тій сфері, яка визначена для існування цивільних правовідносин, і його не можна відривати від характерних особливостей цих відносин, бо він покликаний сприяти їх здійсненню. Суспільні відносини, набираючи юридичної форми правовідносин, конкретизують їх у вигляді прав та обов'язків, які становлять інтерес в існуванні й формуванні такого роду поведінки, що відображає єдність загальносуспільного й індивідуального інтересу й виражає його юридичну форму [19, с. 278].

Тому приватне право є сферою приватних (індивідуальних і групових) інтересів, юридичної децентралізації, у якій переважає система юридичної координації за наявності багатьох центрів правовідносин, що самовизначаються, тобто воно виступає сукупністю обов'язкових норм у відносинах між різними соціальними угрупованнями й економічними об'єднаннями, а також норм, які ґрунтуються на певних традиціях цього суспільства, загальнолюдських нормах моралі й підтримуються при необхідності державою.

На думку М. М. Сибільова, у юридичній науці категорія «правовий режим» широко використовується при дослідженні відносин, що складаються у сфері приватного права стосовно окремих об'єктів [15, с. 106–116]. Взаємоположення суб'єктів і специфічний характер здійснення регулювання відповідних відносин, на думку Н. С. Кузнецової, це дійсно узагальнені обставини, які певним чином обумовлюють не лише метод та його складові – спосіб і тип регулювання, а й

принципи права, правові засоби, притаманні сферам приватного права, які у своїй сукупності становлять їх правовий режим [12, с. 20].

Достатньо відзначити, що майже всі дослідники відносин власності так чи інакше торкаються питань правового режиму окремих видів майна [6, с. 145, 179; 7, с. 62; 20, с. 69; 2, с. 213, 217; 11, с. 79–127], деяким з них було присвячено спеціальні дослідження [3, с. 98–107]. Проте більшість дослідників у цивільному праві використовують дефініцію «правовий режим» не розкриваючи її суті. Натомість розгляду окремих видів правових режимів майна членів сім'ї передує ретельний аналіз І. В. Жилінковою самого визначення правового режиму [3, с. 99].

Відштовхуючись від визначень правового режиму у теорії права, вказаний автор погоджується з тим, що правовий режим – це певний порядок регулювання суспільних відносин, але одночасно називає низку рис, які у своїй сукупності характеризують правовий режим саме як такий. Цей порядок, підкреслює І. В. Жилінкова, виникає як результат дії комплексу взаємопов'язаних правових засобів (норм права, способів правового регулювання, правовідносин, суб'єктивних прав і обов'язків, міри відповідальності), серед яких саме дозвіл як домінуючий спосіб правового регулювання виступає регулятивним стрижнем, що зумовлює загальнодозвільний тип регулювання майнових відносин у сім'ї з метою досягнення певного правового результату [3, с. 101-102].

Зокрема, в Україні існують два самостійні правові режими майна подружжя – законний та договірний [17, с. 408]. Якщо подружжя не укладає шлюбний договір між собою, це означає, що їх подружні стосунки будуть регулюватися нормами сімейного та цивільного права. Однак якщо подружжя бажає самостійно визначити свої взаємні права та обов'язки з різних питань сімейного життя, вони укладають шлюбний договір і тим самим замінюють законний режим майна на договірний.

Отже, правовий режим майна подружжя є цілісною системою регулятивного характеру, яка характеризується спільністю основних положень (принципів) і встановлює умови й порядок виникнення та припинення майнових прав і обов'язків подружжя, їх обсяг та порядок виконання, а також майнову відповідальність за загальним і окремим майновим зобов'язанням подружжя [3, с. 102].

Оскільки при регулюванні майнових відносин у сім'ї використовуються різні способи та типи регулювання, дана категорія розглядається як динамічна правова форма, що постійно розвивається. Такий підхід до правового режиму майна членів сім'ї зумовив визначення його як побудованого на єдиних регулятивних засадах порядку, що виникає в результаті дії комплексу правових засобів, спрямованих на регулювання відносин, що складаються стосовно майна членів сім'ї, і визначає характер та обсяг їх прав і обов'язків відносно цього майна.

Приватне право – це юридично своєрідний підрозділ права, у межах якого функціонують притаманні йому правові засоби, що й утворюють відповідний режим регулювання зазначених суспільних відносин [15, с. 106–116]. Адже це право створює нібито ізольовану від державної (публічної) влади зону свободи,

де творцем своїх майнових справ є самі приватні особи; вторгнення державної влади в цю зону, за винятком випадків, прямо передбачених законом і за рішенням суду, не дозволяється. Водночас дії приватних осіб державна (публічна) влада зобов'язана не тільки визнавати, а й захищати. Отже, слід докладніше пояснити приватноправовий режим регулювання суспільних відносин як такий, що застосовується самими суб'єктами права як би «знизу».

Розвиток цивільного обороту викликав ускладнення щодо регулювання відносин між суб'єктами майнових відносин організаційних форм, які визначаються як корпорації, що породило своєрідну форму цивільних правовідносин, так зване корпоративне право [19, с. 278]. Корпоративні відносини виникають між учасниками управління майном корпорації, а також між учасниками і самою корпорацією на основі поєднання управлінських і цивільних засад, з перевагою й підпорядкуванням управлінських засад майновим інтересам і правомочностям. Поряд із цим існує значний підрозділ цивільних відносин, які визначаються як особисті немайнові відносини і які мають тісний зв'язок як з майновими відносинами, так і з особистими немайновими, в основі яких лежать особисті немайнові і невідчужувані блага особи.

Особливе місце в побудові правового регулювання в цій сфері посідають загальні дозволи, відповідні нормативні положення, які виступають як спрямовуючі й вихідні засади правової регламентації, що проявляється передовсім у формулі «дозволено все, крім того, що прямо заборонено законом». Цивільним кодексом України встановлено, що власник володіє, користується, розпоряджається майном на свій розсуд і має право вчиняти щодо нього будь-які дії, що не суперечать закону (ст. 4 Закону України «Про власність», ст. 316 ЦК України). Сторони згідно зі ст. 6 проекту ЦК мають право укладати на свій розсуд будь-які договори, не встановлені актами законодавства, за умови, що вони відповідають загальним засадам цивільного законодавства.

Значна роль у формуванні правового режиму приватного права відводиться принципам права й загальним положенням, що пронизують увесь його зміст. Це зумовлено тим, що однією з їх істотних ознак є регулятивність. І хоча дані властивості принципів права не можна ототожнювати з регулятивними характеристиками норм права через їх більшу абстрактність та меншу активність, все ж таки вплив принципів права на регулювання суспільних відносин існує, хоча це регулювання є регулюванням з більш загальних позицій [4, с. 17].

У сфері приватного права, де застосовується аналогія права, роль правових принципів значно зростає, оскільки при ній цивільні відносини регулюються відповідно до принципів права. Цивільний кодекс України в ст. 3 закріплює такі принципи права, які є іманентними приватноправовому режиму регулювання у цій царині, а саме: а) свобода особи та неприпустимість свавільного втручання у сферу особистого життя особи; б) свобода власності та неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, передбачених виключно законом; в) свобода договору; г) свобода підприємництва; д) судовий захист будь-якого

цивільного права у разі його порушення; е) справедливість, добросовісність і розумність.

Утім, серед них немає принципу юридичної рівності учасників, і це не випадково. Розробники проекту виходили з того, що юридична рівність є однією з ознак цивільних відносин. Цим заперечується теза щодо рівності як «методу цивільно-правового регулювання». Цивільні відносини об'єктивно не можуть ґрунтуватися на юридичній нерівності. Отже, юридична рівність є вирішальною, сутнісною рисою цивільних відносин, а не доданою до них законодавством [14, с. 41].

Роль загальних (основних) положень у приватноправовому режимі чітко характеризується за допомогою нормативності, яку необхідно розуміти не тільки як ті чи інші акти, що мають нормативний характер, а у тому сенсі, що за допомогою правових та нормативних засад досягається загальна впорядкованість певної групи суспільних відносин. Тобто кожний нормативний акт має значення не тільки сам по собі, а й вписується в усю систему актів, перш за все кодифікованих, які забезпечують цю впорядкованість. Отже, йдеться про таку нормативність, що виражається в цілісній регулюючій системі та пронизана спільними регулятивними засадами.

Як результат, визначальним для режиму приватного права є рамковий характер правової норми, який повинен забезпечувати, з одного боку, правові умови вільної комунікації у сфері цивільного обігу, а з іншого – надавати обов'язкову силу її результатам. Загальнообов'язковий характер правових норм особливо чітко проявляється там, де сторони можуть відхилитися від законодавчих настанов і застосовувати їх як змінні моделі. Через особливу потребу в захисті рамкові норми, що використовуються у сфері приватного права, можуть звужуватись за допомогою застережень або заборонних приписів, проте саме такі рамки залишаються визначальним регулятивним засобом приватного права.

Отже, цей вид (рамковість) регулювання забезпечує певний простір, в якому норми приватного права може бути застосовано у всьому полі правовідносин. Водночас рамковий характер приватноправової норми дозволяє швидше реагувати на нові обставини й процеси, залишаючи наявним лише базовий стандарт норм. Невипадково історичний розвиток підтверджує особливу здатність приватного права до рецепції у різних країнах і континентах.

Дослідники проблем цивільно-правового регулювання підкреслюють, що метод, способи правового регулювання, правові принципи, нормативно закріплені, загальні (основні) положення приватного права, інші правові засоби (зокрема, правові норми, договори, юридичні факти, правовідносини, заходи примусу) відіграють свою власну роль у правовому регулюванні, але саме їх взаємодія створює правовий режим як цілісну систему регулятивного впливу на поведінку суб'єктів і зазначені відносини.

Характерними рисами приватноправового режиму є: визнання пріоритетності інтересів окремої (приватної) особи; юридична рівність учасників відповідних відносин; ініціатива суб'єктів відносин стосовно встановлення правового

зв'язку між собою (тобто переведенні побутових відносин у ранг юридичних зв'язків); свобода (вільний розсуд) при виборі правил поведінки; «уповноважувальний» характер норм і правил; переважно позовний порядок захисту інтересів суб'єктів таких відносин у суді тощо [14, с. 41].

До цього слід додати, що від санкціонування цих відносин державою їх характер не змінюється, оскільки в ідеальному варіанті закони держави повинні відповідати приписам приватного права, а в реальному – якщо і не відповідають, то повинні прагнути цього (якщо, звісно, йдеться про громадянське суспільство й правову державу). З урахуванням указанного, приватне право можна визначити як сукупність ідей, принципів, правил і норм, що стосуються визначення статусу й захисту інтересів приватних осіб (тих, що не є фігурантами держави), які не перебувають у відносинах влади – підпорядкування стосовно одне одного, рівноправно і вільно встановлюють собі права й обов'язки у відносинах, що виникають з їх ініціативи [16, с. 82–88].

Висновки. З урахуванням викладеного правовий режим сфери приватного права може бути визначено як цілісну систему регулятивного впливу, яка створює загальнодозвільний тип регулювання майнових та особистих немайнових відносин, заснованих на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників, забезпечує можливість самовизначення і власних активних дій, спрямованих на виникнення та здійснення суб'єктивних прав і обов'язків у межах, установлених договором чи законом, з метою досягнення певних приватних цілей та інтересів.

Список літератури:

1. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [О. М. Бориславська, І. Б. Заверуха, А. М. Школик та ін.] ; Центр політико-правових реформ. – Київ : Москаленко О. М., 2012. – 212 с.
2. Дзера О. В. Розвиток права власності громадян в Україні : монографія / О. В. Дзера. – Київ : Вентурі, 1996. – 271 с.
3. Жилинкова І. В. Правовий режим имущества членов семьи : монографія / І. В. Жилинкова. – Харьков : Ксилон, 2000. – 398 с.
4. Колодій А. М. Принципи права України / А. М. Колодій. – Київ : Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.
5. Крупчан О. Д. Проблеми взаємозв'язку приватного та публічного в цивільному праві України / О. Д. Крупчан // Приватне право і підприємництво. – Київ, 2004. – Вип. 4. – С. 5–11;
6. Маслов В. Ф. Основные проблемы права личной собственности в период строительства коммунизма в СССР / В. Ф. Маслов. – Харьков : Изд-во ХГУ, 1968. – 320 с.
7. Маслов В. Ф. Действующее законодательство о браке и семье / В. Ф. Маслов, З. А. Подопригора, А. А. Пушкин. – Харьков : Виц. шк., 1972. – 212 с.
8. Общая теория государства и права. Академический курс : в 3-х т.: учеб. для вузов / отв. ред. М. Н. Марченко. – изд. 2-е, перераб. и доп. – Москва : ИКД «Зерцало-М», 2002. – Т. 2. – 528 с.
9. Петришин О. Громадянське суспільство – підґрунтя формування правової держави в Україні / О. Петришин // Вісник Академії правових наук України. – Харків, 2003. – № 2-3. – С. 144.
10. Попондопуло В. Ф. Частное и публичное право как отрасли права / В. Ф. Попондопуло // Цивилистические записки : межвуз. сб. науч. трудов. – Москва, 2002. – Вып. 2. – С. 53-54.

11. Право власності в споживчій кооперації України / за ред. В. І. Семчика. – Київ : Ін-т держави і права НАН України, 1996. – 202 с.
12. Правова система України : історія, стан та перспективи : у 5 т. – Харків : Право, 2008. – Т. 3 : Цивільно-правові науки. Приватне право / за заг. ред. Н. С. Кузнецової ; редкол. : Н. С. Кузнецова, А. С. Довгерт, Я. М. Шевченко. – 640 с.
13. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04. 2014 р. № 333-р. // Офіційний вісник України. – 2014. – № 30 (18.04.2014).
14. Ромовська З. В. Проблеми загальної теорії права у проекті Цивільного кодексу України / З. В. Ромовська // Кодифікація приватного (цивільного) права України / за ред. проф. А. Довгерта. – Київ : Укр. центр правн. студій, 2000. – 336 с.
15. Сібільов М. Поняття правового режиму приватного права / М. Сібільов // Вісник Академії правових наук України. – Харків, 2001. – № 4 (27). – С. 106–116.
16. Харитонов Є. До питання про значення дихотомії «приватне право-публічне право» / Є. Харитонов, О. Харитонova // Вісник Академії правових наук України. – Харків, 2000. – № 2. – С. 82–88.
17. Цивільний кодекс України. – Харків : Одиссей, 2003. – 408 с.
18. Шевченко Я. Поняття приватного права як ядра правопорядку, заснованого на ринковій організації економіки / Я. Шевченко // Право України. – 2009. – № 8. – С. 4–7.
19. Шевченко Я. М. Захист і охорона суб'єктивних цивільних прав : сучасний стан і перспективи розвитку / Я. М. Шевченко // Держава і право у світлі сучасної юридичної науки. – Київ, 2010. – С. 277–283.
20. Шевченко Я. Н. Совершенствование законодательства о семье. Теоретические проблемы соотношения гражданского и семейного законодательства / Я. Н. Шевченко. – Киев : Наук. думка, 1986. – 167 с.
21. Шмідт-Ассман Е. Загальне адміністративне право як ідея врегулювання. Основні засади та завдання систематики адміністративного права / Е. Шмідт-Ассман ; пер. з нім. Г. Рижка [та ін.]. – 2-ге вид, перероб. та допов. – Київ : К. І. С., 2009. – 552 с.

References:

1. Boryslavs'ka, O.M., Zaverukha, I.B., Shkolyk, A.M. et. al. (2012). Detsentralizatsiya publichnoyi vlady: dosvid yevropeys'kykh krayin ta perspektyvy Ukrainy [The decentralization of public authorities: European states experience and prospects for Ukraine]. Kyiv: Moskalenko O.M. [in Ukrainian].
2. Dzera, O.V. (1996). Rozvytok prava vlasnosti hromadyan v Ukraini [The development of civil property rights in Ukraine]. Kyiv: Venturi [in Ukrainian].
3. Zhilinkova, I.V. (2000). Pravovoj rezhim imuschestva chlenov semyi [The legal regime of family members' property]. Kharkiv: Ksyron [In Russian].
4. Kolodiy, A.M. (1998). Pryntsyipy prava Ukrainy [The principles of Ukrainian law]. Kyiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
5. Krupchan, O.D. (2004). Problemy vzayemozv'yazku pryvatnoho ta publichnoho v tsyvil'nomu pravi Ukrainy [The problems of private and public law correlations in the civil law of Ukraine]. Pryvatne pravo i pidpryemnytstvo – Private law and entrepreneurship, 5–11 [in Ukrainian].
6. Maslov, V.F. (1968). Osnovnye problemy prava lychnoy sobstvennosti v period stroitel'stva kommunizma v SSSR [The main problems of individual property rights during the development of communism era in the USSR]. Kharkov: Izd-vo KhGU [in Russian].
7. Maslov, V.F., Podoprygora, Z.A., Pushkin, A.A. (1972). Deystvuyushchee zakonodatel'stvo o brake i sem'e [Current legislation on marriage and family issues]. Kharkov: Vysch. Shk. [in Russian].
8. Marchenko, M.N. (2002). Obschaya teoriya gosudarstva i prava. Akademicheskiy kurs. [The general theory of state and law. The academic course] Moscow: IKD 'Zertsalo-M' [in Russian].

9. Petryshyn, O. (2003). Hromadyans'ke suspil'stvo – pidgruntya formuvannya pravovoyi derzhavy v Ukraini [The civil society – the grounds for legal state development in Ukraine]. *Visnyk Akademiyi pravovykh nauk Ukrainy – The Academy of Law Sciences of Ukraine Herald*, 142–161 [in Ukrainian].

10. Popondopulo, V.F. (2002). Chastnoe i publichnoye pravo kak otrasli prava [Private and public law as the branches of law]. *Tsyvyl'stycheskiye zapysky : mezhvuz. sb. nauch. trudov. – Civilistic notes : interinstitutional collection of research papers*, 53-54 [in Russian].

11. Semchyk, V.I. (1996). Pravo vlasnosti v spozhyvchii kooperatsiyi Ukrainy [The property rights in the consumer cooperation of Ukraine]. Kyiv: NAN Ukraine Institute of State of Law [in Ukrainian].

12. Kuznyetsova N.S., Dovhert A.S, Shevchenko Ya.M. et. al. (2008). Pravova systema Ukrainy : istoriya, stan ta perspektyvy [The legal system of Ukraine: history, state and prospects]. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].

13. Pro skhvalennya kontseptsiyi reformuvannya mistsevoho samovryaduvannya i terytorial'noyi orhanizatsiyi vlady v Ukraini: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.04.2014 №333-r [About the Approval of the Concept of reforming local government and territorial organization of power in Ukraine: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine from 01 April 2014 №333-r]. 2014. *Ofitsynny visnyk Ukrainy*, 30 (18.04.14) [in Ukrainian].

14. Romovs'ka, Z.V. (2000). Problemy zahal'noyi teorii prava u proekti Tsyvil'noho kodeksu Ukrainy [The problems of common theory of state and law in the framework of the Civil Code of Ukraine draft]. *Kodyfikatsiya pryvatnoho (tsyvil'noho) prava Ukrainy – The codification of private (civil) law of Ukraine*. Kyiv: Ukrainian center for legal studies [in Ukrainian].

15. Sibil'ov, M.S. (2001). Ponyattya pravovoho rezhymu pryvatnoho prava [The notion of private law legal regime]. *Visnyk Akademiyi pravovykh nauk Ukrainy – The Academy of Law Sciences of Ukraine Herald*, 106–116 [in Ukrainian].

16. Kharytonov, Ye., Kharytonova, O. (2000). Do pytannya pro znachennya dykhotomiyi «pryvatne pravo-publichne pravo» [Addressing the issues of 'private law-public law' dichotomy significance] *Visnyk Akademiyi pravovykh nauk Ukrainy – The Academy of Law Sciences of Ukraine Herald*, 82–88 [in Ukrainian].

17. Tsyvil'nyy kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 №435-IV [The Civil Code of Ukraine from 16 January 2003 №435-IV]. 2003. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy*, 40–44, article 356 [in Ukrainian].

18. Shevchenko, Ya. (2009). Ponyattya pryvatnoho prava yak yadra pravoporyadku, zasnovanoho na rynkoviy orhanizatsiyi ekonomiky [The notion of private law as the core of legal order, based on the free market economy]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 4–7 [in Ukrainian].

19. Shevchenko, Ya.M. (2010). Zakhyst i okhorona sub'yektyvnykh tsyvil'nykh prav : suchasny stan i perspektyvy rozvytku [The protection and defense of individual civil rights: the current state and prospects for development]. Kyiv: Derzhava i pravo u svitli suchasnoyi yurydychnoyi nauky – The state and law in the framework of modern legal research [in Ukrainian].

20. Shevchenko, Ya.N. (1986). Sovershenstvovaniye zakonodatel'stva o semye. Teoretycheskiye problemy sootnosheniya grazhdanskogo i semeynogo zakonodatel'stva [The enhancement of legislation in the scope of family. The theoretical problems of correlation between the civil and family legislation]. Kyiv: Nauk. dumka [in Russian].

21. Shmidt-Assman, E. (2009). Zahal'ne administratyvne pravo yak ideya vrehulyuvannya. Osnovni zasady ta zavdannya systematyky administratyvnoho prava. [The common administrative law as an idea for regulation. The main principles and tasks of administrative law systematization]. Kyiv: K. I. S. [in Ukrainian].

Sokolova I. A., Candidate of Legal Sciences, Assistant Professor, Department of Theory of State and Law, Yaroslav Mydryi National Law University, Kharkiv.

e-mail: iryg@ukr.net ; ORCID 0000-0002-3659-7086

The Specific Features of the Private Law Regime for the Regulation of Social Relations

Modern history of Ukraine could be characterized by carrying out the continuous reform of state institutions, aimed at defining and distinguishing the powers of public authorities, i. e. the majority of the powers is being transferred from central bodies to the self-government or other entities. Likewise decentralization of power promotes democracy building due to expanding the impact of local communities, social groups and the public in general on the matters of public importance. It's also possible to note the simplification of permit procedures up to complete rejection of licensing in specific spheres, which results in deregulation of public relations, which is of great significance and makes quite important impact on the private sphere and private law modes.

The objective definition of dividing law into public and private, determined by the existence of civil society (the commonwealth of citizens, bearing private interests) next to the public authorities, brings relevance to the problem of private law general characteristics. Although the discussions around the correlation between public and private law circle continuously in modern legal research, these are aimed at looking for the core meaning of the indicated phenomena, not at questioning the necessity for the existence of private law.

The private law institute is an essential prerequisite for establishing the framework of public interference in the scope of individual material and other interests, setting the efficient legal instruments for human rights and interests protection in order to avoid the replacement of civil legal instruments of protection with the administrative legal ones. The main issues of private law are free law subjects, not bound by any coercion in reasoning their acts and deeds, which at the same time need relevant and appropriate legal order. As a result, individuals are entitled to state independently their interests and realize them in the legal framework.

An issue of great complexity is which branches of law (considering system of law as a whole) belong to the public law, and which ones – to the private. E. g., constitutional, administrative, criminal, international public law belong to the public, whilst civil, family, labor, international private law refer to the private law. Nevertheless, among these branches there are the basic ones, which constitute the core for the rest: in public law these are constitutional and administrative, and in private – civil law. In addition, it's worth mentioning that there are complex branches of law, which are based both on public and private legal instruments, and by these means enter the common structure of law as a secondary structure. Thereby, the principal branch of private law is civil law, which gains significance and impact by the growth of free market relations.

Therefore, private law is a legally specific section of law, and the relevant regime for regulating the indicated social relations is set by the corresponding legal instruments within its framework. In fact, private law creates an allegedly isolated from the state authorities area of liberty, where private persons are the decision makers for their propriety issues (the public interference in this scope, except for the cases, foreseen by law or the decision of court, is prohibited). At the same time, public authorities shall not only admit, but protect the activities of private individuals.

Keywords: Law Regime; Private Law Regime; public and private law; deregulation; decentralization of power; civil-legal and administrative-legal regimes

Надійшла до редколегії 12.10.2016 р.